

Решение № 409 от 1.10.2008 г. на ВКС по н. д. № 439/2008 г., I н. о., НК, докладчик съдията Николай Дърмонски

чл. 253 НПК

чл. 381 НПК

чл. 384, ал. 3 НПК

чл. 195, ал. 1, т. 4 НК

Когато в чл. 384, ал. 3 от НПК законодателят е задължил първоинстанционния съд при одобряване на постигнато със защитника на даден подсъдим споразумение за уреждане на наказателната му отговорност по възведеното му обвинение да следи за получаване на съгласие за това от всички засягани от споразумението страни, е имал предвид: защитника на подсъдимия, него самия, свързано с наказателното правоотношение между последния и държавата, целяща наказването му чрез прокурора в качеството му на държавен обвинител, и конституирания като частен обвинител пострадад, а при предявен и приет за разглеждане в наказателния процес граждански иск от последния - и посочените от него като ответници участници в гражданското правоотношение във връзка с непозволеното му увреждане. Няма основание да се приеме, че съгласие за одобряване на споразумението следва да се изисква и от съучастник на споразумяващия се, в качеството му на съподсъдим по делото. Безспорно е в наказателната наука и практика, че не се изисква съгласието на съучастника-обвиняем при сключване на споразумение между прокурора и защитника на друг обвинен като негов съучастник в същото престъпление деец в стадия на досъдебното производство. Константна е и съдебната практика във връзка със задължението на съда, при внасяне на обвинителен акт, да осигури реална възможност на пострадалия да упражни правата си да участва в съдебното производство като частен обвинител и да предяви своевременно претенциите си за обезвреда, при което неговото съгласие за постигане и одобряване на споразумение с увредилия го деец е задължително, щом като той се възползва от тези си права.

Производството е по реда на Глава тридесет и трета на НПК.

Образувано е по искане на Главния прокурор на основание чл. 420, ал. 1 пр. последно от НПК и има за предмет влязлото в законна сила определение от 3.04.2008 г., постановено по НОХД № 4483/2007 г. от Районен съд - София, с което е одобрено споразумение между прокурор от Районна прокуратура-София и защитника на подс. А. Пл. Т. адв. П. К. от САК за прекратяване на воденото срещу него наказателно производство със споразумение по реда на чл. 381 и сл. от НПК, което се атакува с доводи по чл. 422, ал. 1, т. 5 вр. чл. 348, ал. 1, т. 1 от НПК. Иска се отмяна на съдебния акт и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на районния съд, което да протече срещу двамата подсъдими.

Искането се поддържа от представителя на Върховната касационна прокуратура.

Осъденият А. П. Т. от София, чрез процесуалния си представител - служебния му защитник адв. Т. от САК, моли искането на Главния прокурор да бъде оставено без уважение.

Върховният касационен съд, Първо наказателно отделение намира, че искането на Главния прокурор е направено в предвидения от закона срок, съобразно правомощията му по чл. 420, ал. 1, предл. последно от НПК, като разглеждано по същество, същото е неоснователно по следните съображения:

С определение от 3.04.2008 г. по НОХД № 4483/2007 г. на Районен съд - София е одобрено споразумение между прокурор от Районна прокуратура-София и защитника на подс. А. П. Т. адв. П. К. от САК за прекратяване на воденото срещу него наказателно производство по реда на чл. 381 и сл. от НПК, след като подсъдимият А. П. Т. се е признал за виновен в

извършването на 8.10.2005 г. в София, в съучастие с другия подсъдим А. С. С. от с. гр. на престъпление по чл. 195, ал. 1, т. 4 пр. 2-ро вр. чл. 194, ал. 1 вр. чл. 20, ал. 2 от НК и при условията на чл. 55, ал. 1, т. 1 от НК му е наложено наказание от 3 месеца лишаване от свобода, което е отложено за изпълнение на основание чл. 66, ал. 1 от НК с изпитателен срок от 3 години, считан от влизане на присъдата (определението) в законна сила.

Определението не подлежи на обжалване и е влязло в законна сила на 3.04.2008 г.

С искането на Главния прокурор определението се атакува за съществено процесуално нарушение - на изискването на чл. 384, ал. 3 вр. ал. 1 от НПК при одобряване на такова споразумение съгласие да бъде получено от всички страни в съдебното производство пред първоинстанционния съд, като се иска отмяната му и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на съда и продължаване хода му срещу двамата привлечени към наказателна отговорност като съучастници подсъдими.

ВКС намира, че при постановяване на атакувания съдебен акт не е допуснато нарушение на процесуалното правило по чл. 384, ал. 3 от НПК, изискващо при одобряване на споразумение на прокурора със защитника на един от подсъдимите по делото за приключване на наказателното производство спрямо него, при внесен в първоинстанционния съд обвинителен акт за извършено в съучастие престъпление от общ характер, съгласие да бъде получено от всички конституирани в това производство страни.

Кои са страни в съдебното производство е посочено в разпоредбата на 253 от НПК (в сила от 29.04.2006 г., ДВ, бр. 86/2005 г.). От друга страна, възможността за приключване на наказателно производство чрез споразумение е уредена в глава 29 от НПК, като законодателят е дал приоритет на приложението ѝ преди всичко в хода на досъдебното производство, преди внасяне на обвинението в съда, безспорно, с цел процесуална бързина и икономия, както и своевременно възстановяване на причинените с престъплението вредни последици. Тя е допустима и в първоинстанционното съдебно производство, като е ограничена във времето - до приключване на съдебното следствие, и като са предвидени гаранции за страните, чиито интереси биха били засегнати от споразумението. И докато този институт на фазата на досъдебното производство преди всичко цели бърза реализация на наказателната репресия спрямо виновното лице при възстановени съставомерни имуществени вреди на пострадалия, приложимостта му в първоинстанционното производство е съобразена и с конституираните нови страни в процеса, допустими в този следващ стадий на наказателното производство.

Кръгът на заинтересованите от споразумението страни се определя както от внесеното в съда обвинение, така и от реализацията на правата на пострадалите като частни обвинители и граждански ищци, т.е. прокурорът сочи кои са виновните (според него) лица, които следва да понесат отговорност за деянието си, квалифицирано от него като престъпление от Особената част на НК и лицата, които като пострадали от него могат да поддържат обвинението наред с прокурора в качеството им на частни обвинители, а предявяването на иск от последните за непозволеното им увреждане от това деяние въвежда в процеса (при приемането на иска от съда) нови страни - граждански ищец, граждански ответник. Или, когато в чл. 384, ал. 3 от НПК законодателят е задължил първоинстанционния съд при одобряване на постигнато със защитника на даден подсъдим споразумение за уреждане на наказателната му отговорност по възведеното му обвинение да следи за получаване на съгласие за това от всички засягани от споразумението страни, е имал предвид: защитника на подсъдимия, него самия, свързано с наказателното правоотношение между последния и Държавата, целяща наказването му чрез прокурора в качеството му на държавен обвинител, и конституирания като частен обвинител пострадал, а при предявен и приет за разглеждане в наказателния процес граждански иск от последния - и посочените от него като ответници участници в гражданското правоотношение във връзка с непозволеното му увреждане. Няма основание да се приеме, че съгласие за одобряване на споразумението следва да се изисква и от съучастник на споразумяващия се, в качеството му на съподсъдим по делото, тъй като същият има възможността да докаже

невинността си в продължаващия за него наказателен процес при всички, създадени от законодателя гаранции за правилното решаване на делото, включително и да постигне отхвърляне на предявени и срещу него претенции от пострадалия от престъплението, предмет на споразумението на неговия съучастник. В случая, като не е потърсено и получено такова съгласие от страна на подс. С. и от защитника му, това не е довело до ограничаване както на неговото право на защита, така и на други страни в процеса, каквито не са били конституирани по делото и не е налице съществено нарушение на процесуалните правила по смисъла на чл. 348, ал. 3, т. 1 от НПК, а оттам и основание по чл. 422, ал. 1, т. 5 вр. чл. 348, ал. 1, т. 2 от НПК за отмяна на определението за одобряване на постигнатото с подс. Т. споразумение и възобновяване на наказателното производство спрямо него.

Безспорно е в наказателната наука и практика, че не се изисква съгласието на съучастника-обвиняем при сключване на споразумение между прокурора и защитника на друг обвинен като негов съучастник в същото престъпление деец в стадия на досъдебното производство. Константна е и съдебната практика във връзка със задължението на съда, при внасяне на обвинителен акт, да осигури реална възможност на пострадалия да упражни правата си да участва в съдебното производство като частен обвинител и да предяви своевременно претенциите си за обезвреда, при което неговото съгласие за постигане и одобряване на споразумение с увредилия го деец е задължително, щом като той се възползва от тези си права.

Разширителното тълкуване на разпоредбата на чл. 384, ал. 3 от НПК, направено в искането (както и в процесуално недопустимото разпореждане на новия докладчик по делото) е в разрез с разума на закона, преследваните от този институт цели и реалната полза за пострадалия от инкриминираното деяние. Ако то се възприеме следва, че съдът е длъжен да получи и съгласието на защитника на съподсъдим-съучастник на споразумяващия се подсъдим, тъй като съгласно чл. 253 от НПК той също е страна в процеса, въпреки липсата на самостоятелни права и интереси извън тези на подзащитния му. Незаконосъобразността на изразеното в искането становище особено ясно се вижда при противоречивост на защитните позиции на съучастниците за дадено престъпление, очертаващи интереса им от сключване или отхвърляне на предложено за одобряване от съда споразумение за приключване на наказателното производство само спрямо един или някои от тях.

Изложеното налага извод за неоснователност на искането на Главния прокурор за отмяна на атакуваното определение на СРС и връщане на делото за ново разглеждане от друг състав на районния съд и в тази му част и то следва да бъде оставено без уважение.

Поради изложените съображения и на основание чл. 424, ал. 1 от НПК,

Върховният касационен съд - Първо наказателно отделение

РЕШИ:

Оставя без уважение искането на Главния прокурор на РБ за отмяна по реда на възобновяването на влязлото в законна сила определение от 3.04.2008 г., постановено по НОХД № 4483/2007 г. от Районен съд - София, с което е одобрено споразумение между прокурор от Районна прокуратура-София и защитника на подс. А. Пл. Т. адв. П. К. от САК за прекратяване на воденото срещу него наказателно производство със споразумение по реда на чл. 381 и сл. от НПК.